

Hláska R

U výslovnosti hlásky R je nutné, aby byla otevřená ústa, jazyk se dotýkal dásní za horními řezáky a výdechový proud rozkmitával špičku jazyka. Hlásku R je možné vyslovovat pouze v případě, že je dostačující obratnost jazyka, rtů i tváří.

K vyvození hlásky používáme podobnou hlásku D, která se vyslovuje, aby se špička jazyka dotýkala dásní za horními řezáky, ústa byla pootevřená, zuby od sebe a brada se pokud možno nehýbala.

Ke správnému vyvození hlásky R je třeba cvičit motoriku jazyka:

- vysunout hrot jazyka co nejvíce pod nos - (horolezec- leze po zubech až na vrchol)
- opřít hrot jazyka o ostří horních řezáků
- opřít hrot jazyka o horní dásěň
- opřít hrot jazyka o tvrdé patro

Pohybové aktivity jazyka

- olizování horního rtu za strany na stranu (stěrače)
- rychlé vysouvání a stahování hrotu jazyka (čertík)
- rychlé kmitání hrotu jazyka ze strany na stranu (ještěrka)
- ťukání hrotem jazyka do horního rtu
- olizování ostří řezáků ze strany na stranu
- posunování hrotu jazyka po tvrdém patře zepředu dozadu (hrábě)
- posunování hrotu jazyka zezadu dopředu (malíř maluje strop)
- rozkmitávání rtů (frkání)
- vytvoření mističky z jazyka - okraje a špička jazyka jsou zvednuté
- mlaskání jazykem na tvrdém patře - (koník klape kopyty)

Místo artikulace R:

- zvedání jazyka k dásňovému výběžku (kopeček)
- olizování dásňového výběžku
- špička jazyka je opřena o dásňový výběžek - otevírání a zavírání úst, aby jazyk nespadl
- otevřít ústa - hrotem jazyka dosahovat střídavě k horní a dolní dásni (kopeček, domeček)
- ťukání špičkou jazyka na výběžek tvrdého patra při mírně otevřených ústech (kladívko)
- špičkou jazyka ťukat za horní řezáky - DDDDDDDDD - jízda traktoru

Vytvoření a udržení správného čelistního úhlu

Polovinu dřevěného kolíčku v šíři 1 cm vložíme mezi stoličky a stiskneme. Dítě musí udržet takto nastavený čelistní úhel a artikuluje: D-D-D-D-D-D - brada se nehýbe

N-N-N-N-N

Artikulační cvičení

n n n n n n n

na na na na na na na

ne ne ne ne ne ne ne

ny ny ny ny ny ny ny

no no no no no no no

d d d d d d d d

da da da da da da da

de de de de de de de

dy dy dy dy dy dy dy

do do do do do do do

střídavě na ne na ne na ne

na no na no na no

střídavě da de da de da de

da do da do da do

střídavě ta dá ta dá ta dá ta dá

ty dý ty dý ty dý ty dý

te dé te dé te dé te dé

tu dú tu dú tu dú

šeptem zrychleně napodobujeme zvuk traktoru - tada, tada, tada - ústa jsou otevřená, hrot jazyka se lehce dotýká výběžku na horní dásni

Vyvozování hlásky R

Po zvládnutí průpravných cvičení pokračujeme s využitím substituce - předříkáváme s důrazem na

1. hlásce či slabice s lehce naznačeným D:

- KA/d/le
- Kadle, Kadle, Kadle
- Kadlíku, Kadlíku, Kadlíku
- dadan, dadan, dadan
- deden, deden, deden
- padá, padá, padá
- padáda, padáda, padáda
- gadáž, gadáž, gadáž
- Báda, Báda, Báda,
- páda, páda, páda,
- káda, káda, káda,
- čáda, čáda, čáda,
- Sáda, sáda, Sáda
- badák, badák, badák, - badáček, badáček, badáček
- pádek, pádek, pádek,
- dádek, dádek, dádek
- sadanče, sadanče, sadanče
- pádátko, pádátko, pádátko
- nádazník, nádazník, nádazník
- kadate, kadate, kadate

kravata, krém, krev, kreveta, kreditka, kroj, krok, kropí, kropička, kroupy, krosna
krůta, kruh, kruhový, krytý, krtek, krk, krmítko, krkavec, krmelec

HR

hra, hrad, hrabe, hrábě, hrách, hraje si, hračky, hradby, hrazda, hranol, hranolky, hroch, hrom,
hrozný, hruška, hrozen, hromada, hrudník
hrb, hrbáč, hrbol, hrnec, hrneček, hrká, hrdina,

CHR

chrám, chrápe, chrastí, chrastítko, chrup, chroust, chroupe, chrochtá, chro, chro
chrčí, chrchlá, chrní

MR

mrak, mraky, mráz, mrazí, mrazák, mražený, mravenec, mraveniště, mrož, mrkev, mrňe, mrzout,
mrzne, mrká, mrkačka, mrňavý

R ve slabice

Bára, kára, hora, tvaroh, karate, karafa, Maruška, беруška, párek, žirafa, korále, paruka, paráda,
barák, karavan, Mirek, pomeranč, díra, sýry, koruna, kytara, meruňky, koráb, jaro, kamera,
kamarádí, borůvky, parádí se, saranče, seriál, sekera, orel, pere, pero, pórek

R na začátku slova

rada, radí, rám, rameno, raketa, rádio, ranec, rána, ráno, robot, rok, roh, rosa, Roman,
rodina, roj, rovnátka, roste, rys, rifle, rýže, rychlík, rychlý, rýč, rýma, ryba, rybník, ruka, růže, různý,
růžová, rubín, rukavice, ručník, rukávky, ret, rezavý

R uprostřed slova

Jirka, sirka, Šárka, Mirka, horký, párky, dárky, utěrka, harfa, Garfield, veverka, ještěrka, okurka,
parník, perník, dorty, karty, barva, farma, baterka, motorka, morče, kurník

R na konci slova

sýr, papír, upír, motor, tábor, škvor, bar, doktor, kanár, komár, netopýr, výr, semafor